

Het sociaal statuut der zelfstandigen

Uw rechten en plichten

Inhoudstafel

Wat biedt het sociaal statuut?	2
Wie kan er de voordelen van genieten?	3
Zelfstandigen	3
Helpers	3
Meewerkende echtgenoot (m/v)	3
Wat zijn uw verplichtingen als zelfstandige?	4
Aansluiting bij een socialeverzekeringsfonds	4
Aansluiting bij een ziekenfonds	4
Betaling van sociale bijdragen	4
Wat zijn uw rechten?	7
Gezinsbijslagen	7
Verzekering tegen geneeskundige verzorging	7
Uitkeringsverzekering	8
Voordelen bij moederschap	10
Voordelen bij adoptie	11
Mantelzorg	11
Pensioenen	12
Overbruggingsrecht	15
Contact	17
Bijlage : Uitkeringen	21

U bent zelfstandige. Wat zijn uw rechten en uw plichten in het voorziene sociaal statuut?

Bent u meewerkende echtgenoot? Vraag onze speciale brochure.

Wat biedt het sociaal statuut?

Het sociaal statuut voorziet een aantal voordelen:

- gezinsbijslag
- geneeskundige verzorging, uitkeringen bij arbeidsongeschiktheid
- moederschapsverzekering
- dienstencheques voor moederschapshulp
- mantelzorg
- pensioen
- overbruggingsrecht

Het gaat dus om belangrijke rechten voor u en uw gezin!

Wie kan er de voordelen van genieten?

Zelfstandigen

U bent zelfstandige. Dan bent u normaal onderworpen aan het sociaal statuut der zelfstandigen.

Een zelfstandige is een persoon die in België een beroepsactiviteit uitoefent en die niet gebonden is door een arbeidsovereenkomst of een statuut.

Het is dus iemand die in België beroepshalve geen werknemer of ambtenaar is.

Voorbeelden:

- handelaars, ondernemers, landbouwers
- vrije beroepen, dokters, verpleegsters, boekhouders, ...
- bestuurders van vennootschappen, werkende vennoten

Helpers

Ook een helper valt meestal onder het sociaal statuut der zelfstandigen.

Een helper is een persoon die in België een zelfstandige bijstaat of vervangt in de uitoefening van diens beroep. Hij is echter niet verbonden door een arbeidsovereenkomst.

Een helper hoeft geen familie te zijn van de zelfstandige.

Meewerkende echtgenoot (m/v)

De wetgever gaat ervan uit dat de partner van een zelfstandige (getuwd of met een verklaring van wettelijk samenwonen) meewerkende echtgenoot is als:

- die effectief zijn of haar zelfstandige partner helpt (regelmatig of minstens 90 dagen per jaar);
- die geen eigen inkomen van meer dan 3.000 euro per jaar heeft uit een zelfstandige beroepsactiviteit (bruto-inkomsten verminderd met de beroepskosten);
- en die geen eigen inkomen heeft uit een andere beroepsactiviteit, noch een vervangingsinkomen die recht geven op een volwaardige dekking in de sociale zekerheid.

In dit geval bent u verplicht onderworpen aan het zogezegde 'maxistatuut'.

Dankzij dit 'maxistatuut' geniet u een grote dekking: pensioen, gezinsbijslagen, gezondheidszorg, arbeidsongeschiktheid, moederschap, invaliditeit en overbruggingsrecht (behalve bij faillissement).

Meer info over de meewerkende echtgenoot in onze speciale brochure.

Wat zijn uw verplichtingen als zelfstandige?

Om in orde te zijn, moet u enkele verplichtingen naleven.

Aansluiting bij een sociale-verzekeringsfonds

Waar?

U kunt zich aansluiten bij een socialeverzekeringsfonds naar keuze. De adressen vindt u in bijlage.

Wanneer?

Voordat u uw zelfstandige activiteit start, moet u aangesloten zijn bij een socialeverzekeringsfonds naar keuze.

Wanneer u niet bent aangesloten voor de start van uw zelfstandige activiteit:

- riskeert u een administratieve boete van € 500 tot € 2.000;
- krijgt u een aanmaning die u 30 dagen de tijd geeft om alsnog aan te sluiten.

Bent u na deze termijn van 30 dagen nog niet aangesloten bij een socialeverzekeringsfonds, dan wordt u automatisch lid van de Nationale Hulpkas.

Indien u geen hoofdverblijfplaats heeft in België en u zich bij een socialeverzekeringsfonds heeft aangesloten zonder een beroepsactiviteit aan te vatten, riskeert u een administratieve geldboete die gelijk is aan de eerste voorlopige bijdrage tijdens een periode van begin van activiteit.

Hoe?

U sluit zich aan door het indienen van een verklaring. Hiervoor bestaan formulieren.

Indien er wijzigingen zijn in de opgegeven inlichtingen dan moet u het verzekeringsfonds hiervan alleszins op de hoogte brengen binnen 15 dagen. Bv. het stopzetten van de beroepsactiviteit.

Aansluiting bij een ziekenfonds

Waar?

U kunt zich aansluiten bij een ziekenfonds naar keuze. Met inachtneming van enkele voorwaarden is het mogelijk te veranderen van ziekenfonds.

Wanneer?

Op het ogenblik dat u zich aansluit bij een socialeverzekeringsfonds.

Betaling van sociale bijdragen

Hoeveel?

Als zelfstandige betaalt u bijdragen die overeenkomen met een bepaald percentage van uw netto-inkomen als zelfstandige van het jaar waarin u bijdragen betaalt.

Op het moment van de bijdragebetaling zijn die inkomsten nog niet gekend. Daarom gebeurt de berekening in twee fases:

- In het bijdragejaar zelf betaalt u voorlopige bijdragen op basis van uw inkomen van drie jaar voordien.
- Als uw inkomen van het bijdragejaar gekend is, regulariseert uw socialeverzekeringsfonds uw voorlopige bijdragen tot definitieve bijdragen, wat inhoudt dat u ofwel moet bijbetalen ofwel geld terugkrijgt.

Voorbeeld:

In 2016 betaalt u voorlopige bijdragen op uw inkomen van 2013. Van zodra uw inkomen van 2016 gekend is (ergens in de loop van 2018), zal uw socialeverzekeringsfonds het bedrag van uw definitieve bijdragen voor 2016 berekenen. Op dat ogenblik zal de regularisatie worden uitgevoerd, wat inhoudt dat u ofwel moet bijbetalen, ofwel geld terugkrijgt.

Als u verwacht dat uw inkomen van het bijdragejaar hoger zal zijn dan uw inkomen van drie jaar voordien, dan kan u hogere voorlopige bijdragen betalen. Zo vermijdt u dat u bij de regularisatie veel moet bijbetalen.

Als u verwacht dat uw inkomen van het bijdragejaar lager zal zijn dan uw inkomen van drie jaar voordien, dan kan u lagere voorlopige bijdragen betalen. Dat kan niet zomaar. Uw socialeverzekeringsfonds moet akkoord gaan. U moet aan de hand van objectieve elementen (ziekte, OCMW-tussenkomst, faillissement, ...) aantonen dat uw inkomen onder bepaalde wettelijk vastgestelde drempels zal vallen.

Wanneer en aan wie?

Elk kwartaal betaalt u de bijdragen aan het socialeverzekeringsfonds. Daarin is een vergoeding voor administratiekosten begrepen.

En de beginnende zelfstandige ...?

Beginnende zelfstandigen hebben nog geen inkomen van drie jaar voordien. Zij betalen wettelijk vastgelegde voorlopige bijdragen. Als beginnende zelfstandige doet u er goed aan een aangepaste bijdrageregeling uit te werken met uw fonds. Zo kunt u vermijden dat later vrij hoge sommen zouden aangerekend worden als gevolg van de regularisering.

Bijberoepen

U kunt de zelfstandige activiteit in hoofdberoep of in bijberoep uitoefenen. In dat laatste geval kunnen de bijdragen lager liggen. Vraag eventueel onze specifieke brochure over de zelfstandige in bijberoep.

Bepaalde personen met eerder beperkte inkomsten kunnen vragen om met een bijberoep gelijkgesteld te worden, ook al zijn ze eigenlijk zelfstandige van hoofdberoep. Een eerste groep wordt gevormd door diegenen die in een ander stelsel minstens gelijkwaardige sociale zekerheidsrechten kunnen genieten, zoals gehuwden, weduwen en weduwnaars. Daarnaast kunnen ook bepaalde politieke mandatarissen met die vraag terecht bij hun socialeverzekeringsfonds.

Studenten

Studenten tussen 18 en 25 jaar die een zelfstandige activiteit uitoefenen, kunnen het statuut van student-zelfstandige aanvragen. U betaalt geen of minder bijdragen als uw inkomsten beperkt blijven. U heeft dan wel geen eigen sociale rechten.

Vrijstelling van bijdragen

Het is mogelijk om voor een hoofdberoep vrijstelling te vragen voor het betalen van sociale bijdragen. Hiervoor moet u aantonen dat u behoeftig of bijna behoeftig bent.

U richt de aanvraag aan uw fonds dat uw dossier doorgeeft aan de Commissie voor Vrijstelling van Bijdragen.

Elementen die de Commissie in aanmerking kan nemen zijn: het inkomen, de schulden, de buitengewone uitgaven, de samenstelling van het gezin, enz.

Deze vrijstelling kan geheel of gedeeltelijk worden toegekend.

Wat zijn uw rechten?

Wie zijn verplichtingen nakomt, heeft de sleutel in handen om toegang te krijgen tot de voordelen van het stelsel. Deze slaan op de gezinsbijslag, de verzekering tegen geneeskundige verzorging, de uitkeringsverzekering, het pensioen en de sociale verzekering in geval van faillissement.

Gezinsbijslagen

Als zelfstandige kunt u zelf door uw arbeid rechten doen ontstaan op gezinsbijslag. Dit geldt in principe voor elk kind dat deel uitmaakt van uw gezin.

Sinds 1 juli 2014 is er een algemeen gezinsbijslagstelsel voor werknemers, zelfstandigen en ambtenaren. Zij krijgen allemaal dezelfde gezinsbijslag.

Wat?

Gezinsbijslagen bestaan uit de volgende uitkeringen:

Kinderbijslag

De kinderbijslag wordt maandelijks betaald voor elk kind dat deel uitmaakt van uw gezin. De basiskinderbijslag kan worden aangevuld met een toeslag volgens de leeftijd van het kind, zijn of haar eventuele handicap of de sociale toestand van de ouder(s).

Er is ook nog een jaarlijkse toeslag (schoolpremie) om gezinnen een financieel steuntje te geven bij de schooluitgaven

Kraamgeld

Het kraamgeld wordt betaald bij de geboorte van een kind.

Adoptiepremie

De adoptiepremie wordt betaald bij de adoptie van een kind.

Betaling?

Uw kinderbijslagfonds betaalt de gezinsbijslag. Dat fonds kunt u niet kiezen. U bent automatisch aangesloten bij het kinderbijslagfonds van dezelfde groep waarvan uw socialeverzekeringsfonds deel uitmaakt.

Bedragen?

De precieze bedragen kunt u vinden op de site van FAMIFED (www.famifed.be).

Inlichtingen?

Voor meer informatie kunt u terecht bij uw kinderbijslagfonds of bij FAMIFED, het Federaal agentschap voor de kinderbijslag.

Verzekering tegen geneeskundige verzorging

Voor wie?

Niet alleen u, maar ook uw echtgenoot en uw kinderen kunnen tot deze verzekering toegang krijgen.

Ook nog enkele andere categorieën, zoals bv. langstlevende echtgenoten van zelfstandigen en gepensioneerde zelfstandigen, kunnen er aanspraak op maken.

Voorwaarden?

Om voor de wettelijke verzekering “ziektekosten” in aanmerking te komen moet u:

- aangesloten zijn bij een ziekenfonds.
- uw bijdragen betaald hebben tijdens het tweede kalenderjaar dat voorafgaat aan dit tijdens hetwelk de geneeskundige verstrekkingen worden uitgekeerd.

Rechten?

Als zelfstandige bent u verzekerd tegen kleine risico's (bezoek aan huisarts, medicijnen, kinesithérapie, ...) en grote risico's (ziekenhuisopnames, operaties, ...).

De ziekteverzekering draagt echter niet al uw kosten voor geneeskundige verzorging. U dient dus een persoonlijk aandeel zelf te dragen. Dit is het remgeld. Zodra het remgeld een bepaald grensbedrag overschreden heeft (afhankelijk van het gezinsinkomen), wordt het persoonlijk aandeel volledig vergoed (dit is de maximumfactuur).

Sommige categorieën van zelfstandigen kunnen onder bepaalde voorwaarden aanspraak maken op een verhoogde tegemoetkoming, o.m. weduwen en weduwnaars, invaliden, gepensioneerden, wezen, zelfstandigen die genieten van een gewaarborgd inkomen voor bejaarden of van een tegemoetkoming voor gehandicapten en gehandicapte kinderen die recht geven op verhoogde kinderbijslag.

Uitkeringsverzekering

Wie?

Als zelfstandige bent u eveneens verzekerd tegen arbeidsongeschiktheid en kunt u aanspraak maken op de voorziene uitkeringen.

Voorwaarden?

U moet hiervoor:

- aangesloten zijn bij een ziekenfonds
- uw hoedanigheid als gerechtigde bewijzen voor het 2de en 3de kalenderkwartaal voorafgaand aan dat waarin uw arbeidsongeschiktheid aanving
- uw staat van arbeidsongeschiktheid binnen 28 dagen laten erkennen
- een attest van onderwerping aan de ziekte- en invaliditeitsverzekering kunnen voorleggen
- een wachttijd van 6 maanden volbracht hebben (of hiervan vrijgesteld zijn)
- de betaling van uw sociale bijdragen tijdens de wachttijd bewijzen
- de hoedanigheid van gerechtigde zonder onderbreking aantonen

Staat van arbeidsongeschiktheid

De zogenaamde primaire arbeidsongeschiktheid

Indien u gezondheidsproblemen hebt waardoor u de tot dusver uitgeoefende beroepsactiviteit moet stopzetten, valt u onder de primaire arbeidsongeschiktheid.

De invaliditeit

Indien u niet alleen uw eigen, maar ook andere beroepsactiviteiten niet meer kunt uitoefenen, valt u onder de invaliditeit.

Hierbij houdt men rekening met uw toestand, uw medisch dossier en uw beroepsopleiding. Ook uw leeftijd, uw reële herscholingscapaciteiten en het gebruik van technische hulpmiddelen kunnen in de evaluatie betrokken worden.

Wanneer uw toestand zou verbeteren, maar u binnen een periode van minder dan 3 maanden zou hervallen, blijft het tijdvak van invaliditeit doorlopen.

Rechten?

Uw recht op uitkeringen kan verschillen naargelang van de periode van arbeidsongeschiktheid. Er bestaan drie periodes, met name:

De primaire niet-vergoedbare ongeschiktheid

Het gaat hier om de eerste maand arbeidsongeschiktheid. In deze periode - de zogenaamde wachttijd - krijgt u geen vergoeding.

De primaire vergoedbare ongeschiktheid

Het gaat hier om de volgende 11 maanden arbeidsongeschiktheid waarin u wel een vergoeding krijgt.

Invaliditeit

Deze periode volgt op de hierboven vermelde 11 maanden (dus vanaf het 2de jaar dat u arbeidsongeschikt bent).

In dit geval krijgt u zelfs een verhoogde vergoeding.

Wanneer u gezinslast heeft en uw handicap dermate belangrijk is dat u de hulp nodig heeft van derden, kunt u recht hebben op een bijkomende speciale vergoeding.

Bedragen?

In geval van arbeidsongeschiktheid heeft u in bepaalde gevallen recht op een forfaitaire dagvergoeding (geïndexeerd). Het bedrag hangt af van het al of niet bestaan van gezinslast en van de duur van de ongeschiktheid.

Wie de periode van non-activiteit, ingevolge arbeidsongeschiktheid of invaliditeit, op pensioenvlak heeft kunnen laten gelijkstellen met een periode van activiteit (en dus gestopt is met werken) ontvangt meer dan wie geen gelijkstelling geniet.

De juiste bedragen kunt u vinden in de tabel als bijlage.

Weigering

Uw recht op uitkeringen kan ook geweigerd of verminderd worden. Zo zal men weigeren wanneer u bv. de pensioenleeftijd bereikt.

Men zal uw rechten verminderen bv. in geval van overlapping met andere uitkeringen.

U kunt ook voor een bepaalde periode van deze rechten worden uitgesloten in geval van nalatigheid, bedrog of vervalsing van documenten.

Diegenen die persoonlijk hun activiteit voortzetten zijn eveneens van het recht op uitkeringen uitgesloten.

Laattijdige aangifte

Als u te laat bent met uw aangifte, wordt een bedrag van 10 % ingehouden op het bedrag van de uitkeringen. Onder bepaalde voorwaarden kan deze sanctie opgeheven worden.

Om moeilijkheden te vermijden, doet u er verder goed aan:

- gevolg te geven aan elke oproeping voor een controle-onderzoek; indien dit onmogelijk is, moet u dit meedelen en ter beschikking blijven.
- het ziekenfonds te informeren over wijzigingen in de opgegeven inlichtingen, over adresveranderingen en vooral over de hervatting van de beroepsactiviteit.

Beroepsziekten

Het zelfstandigenstatuut voorziet geen dekking tegen beroepsziekten. Zelfstandigen die ziek zijn door blootstelling aan asbest, kunnen wel terecht bij het Asbestfonds voor een speciale schadevergoedingsregeling.

Voor meer info : www.afa.fgov.be

Voordelen bij moederschap

Periode van moederschapsrust

Vrouwelijke zelfstandigen en helpsters kunnen op het einde van hun zwangerschap recht hebben op een vergoede rustperiode. Tijdens die periode mag de moeder geen enkele beroepsactiviteit uitoefenen. Bij halftijdse moederschapsrust mag zij wel halftijds werken.

De periode van moederschapsrust omvat 12 weken:

- verplichte rustperiode: 1 week voor en 2 weken na de bevallingsdatum
- facultatieve rustperiode: 9 weken voltijds of 18 weken halftijds vrij te bepalen binnen een bepaalde periode (in de twee weken voor de verplichte voorbevallingsrust of na de verplichte nabevallingsrust tot 38 weken na de bevalling), in verschillende schijven van 7 kalenderdagen).

Bij een meerling krijgt de moeder een bijkomende week voltijdse facultatieve rust of twee bijkomende weken halftijdse facultatieve rust.

Bij een langere hospitalisatie van een pasgeboren kindje, kan de periode van moederschapsrust verlengd worden met het aantal volledige weken hospitalisatie van het kindje (maximum 24 weken bij voltijdse rust en 48 weken bij halftijdse rust).

Moederschapsuitkering

Daarnaast hebben ze voor de periode van moederschapsrust ook recht op een moederschapsuitkering, een vast bedrag per week. De betaling van de moederschapsuitkering gebeurt ten laatste één maand na de laatste week nabevallingsrust.

Bij gespreide opname van de facultatieve nabevallingsrust, gebeurt de betaling uiterlijk één maand na de laatste opgenomen week.

Voorwaarden?

- aangesloten zijn bij een ziekenfonds
- een wachttijd van 6 maanden volbracht hebben of ervan vrijgesteld zijn
- bewijzen dat u in orde bent met de betaling van uw sociale bijdragen of dat u van die betaling volledig werd vrijgesteld
- uw hoedanigheid van gerechtigde zonder onderbreking kunnen aantonen
- een attest van onderwerping aan de ziekte- en invaliditeitsverzekering kunnen voorleggen
- eventueel de erkenning van uw arbeidsongeschiktheid kunnen voorleggen
- elke beroepsactiviteit stop zetten tijdens de periode van moederschapsrust (bij halftijdse moederschapsrust mag de moeder wel halftijds werken)

Voor meer informatie kunt u terecht bij uw ziekenfonds.

Dienstencheques voor moederschapsrust

Jonge moeders (zelfstandigen, helpsters en meewerkende echtgenoten) hebben na de bevalling recht op 105 gratis dienstencheques.

De maatregel kadert in wat heet de 'prestaties tot bevordering van de verzoening tussen het beroepsleven en het privéleven van zelfstandigen'. Met de dienstencheques kunt u enkel 'hulp in het huishouden' betalen.

U moet zelf geen aanvraag indienen. Na de bevalling zal uw socialeverzekeringsfonds vragen of u de dienstencheques wil. Uw fonds bezorgt u dan de cheques. Die cheques kosten u zelf niets.

Voordelen bij adoptie

Enigszins vergelijkbaar met wat bestaat voor de moederschapsrust, hebben zelfstandige adoptanten recht op een vergoede rustperiode bij de aankomst van het kind in het gezin. Er zijn een aantal voorwaarden aan verbonden.

Het verlof bedraagt:

- 4 weken bij adoptie van een kind tussen 3 en 8 jaar.
- 6 weken als het jonger is dan 3 jaar.
- het dubbele bij adoptie van een gehandicapt kind.

Daarnaast is er ook de adoptie-uitkering. Het gaat om een vast bedrag dat in één keer betaald worden door uw ziekenfonds en dit uiterlijk binnen de maand na de start van het adoptieverlof. Ook hier zijn er een aantal voorwaarden.

Voor meer informatie kunt u terecht bij uw ziekenfonds.

Mantelzorg

Wanneer u tijdelijk uw zelfstandige activiteit onderbreekt om te zorgen voor een naaste, kunt u onder bepaalde voorwaarden een uitkering krijgen, de uitkering 'mantelzorg'.

De vormen van zorg die in aanmerking komen:

- zorg voor een ernstig zieke
- palliatieve zorgen
- zorg voor een gehandicapt kind jonger dan 25 jaar

De ernstige ziekte of de palliatieve toestand moet blijken uit een medisch attest. De handicap van uw kind moet aan een aantal voorwaarden voldoen.

De ernstig zieke persoon of de persoon die palliatieve zorgen nodig heeft, kan zijn:

- uw partner (echtgenoot of wettelijk samenwonend)
- een bloed- of aanverwant tot de tweede graad
- elke persoon die officieel op uw adres woont

U moet uw activiteit minstens een maand onderbreken, behalve wanneer de verzorgde persoon eerder overlijdt.

De uitkering mantelzorg is een maandelijks forfaitair bedrag. Als u uw activiteiten met minstens de helft vermindert, dan bedraagt de uitkering de helft van de uitkering bij een volledige onderbreking. De juiste bedragen vindt u achteraan in deze brochure.

Per aanvraag wordt de uitkering maximum voor 6 maanden betaald. U kunt meerdere aanvragen doen, maar u kunt tijdens uw totale loopbaan de uitkering voor niet meer dan 12 maanden krijgen.

Als u drie opeenvolgende maanden een volledige uitkering krijgt, dan kunt u in bepaalde gevallen eveneens vrijstelling van bijdragen van een kwartaal krijgen. Dit kan maximum vier keren tijdens uw totale loopbaan. Tijdens het vrijgestelde kwartaal behoudt u uw andere socialezekerheidsrechten, zoals uw pensioenrechten.

U dient uw aanvraag voor de uitkering mantelzorg in bij uw socialeverzekeringsfonds. In principe moet u uw aanvraag indienen voordat u uw activiteiten onderbreekt. Doet u dit niet, dan kan de periode waarvoor u een uitkering krijgt worden ingekort.

Pensioenen

U heeft een beroepsloopbaan als zelfstandige achter de rug en u wilt met pensioen gaan. Uw pensioenrechten zijn voorzien in het sociaal statuut der zelfstandigen.

Wie komt in aanmerking?

In de eerste plaats u als zelfstandige. Ook uw overlevende echtgenoot of ex-echtgenoot kan hierop aanspraak maken.

Vormen?

De pensioenregeling is behoorlijk ingewikkeld. Niet onbelangrijk is dat u weet dat er verschillende vormen bestaan.

Het rustpensioen

Voor wie?

Iedere persoon met een zelfstandige beroepsactiviteit tijdens zijn loopbaan heeft pensioenrechten.

Het kan gaan:

- om een gezinspensioen
- om een pensioen als alleenstaande

Voorwaarden?

U moet:

- de pensioenleeftijd bereiken, namelijk 65 jaar. De pensioenleeftijd zal vanaf 1 februari 2025 66 jaar zijn en 67 jaar vanaf 1 februari 2030.
- een aanvraag indienen (bij het gemeentebestuur, rechtstreeks bij het RSVZ of via www.pensioenaanvraag.be, maximum 1 jaar op voorhand), behalve wanneer het RSVZ uw rechten automatisch onderzoekt
- de beroepsloopbaan bewijzen

Om de uitbetaling te krijgen zijn eveneens bijzondere voorwaarden voorzien:

- geen beroepsactiviteit uitoefenen met een inkomen boven bepaalde grenzen (indien u jonger bent dan 65 jaar en een loopbaan hebt van minder dan 45 jaar op de ingangsdatum van uw eerste rustpensioen of indien u 65 jaar bent en enkel een overlevingspensioen geniet);
- een beroepsactiviteit uitoefenen, terwijl u 65 jaar oud bent en een rustpensioen geniet of u bent jonger dan 65 en hebt 45 loopbaanjaren bewezen op de ingangsdatum van uw eerste rustpensioen of u geniet een overgangsuitkering; in dat geval kunt u onbeperkt uw pensioen met de activiteit cumuleren;
- geen cumulatie met andere uitkeringen zoals ingeval van werkloosheid of arbeidsongeschiktheid, uitgezonderd wanneer u enkel een overlevingspensioen geniet en onder bepaalde voorwaarden, of een overgangsuitkering geniet.

Bedrag?

Het bedrag van uw pensioen is afhankelijk van uw beroepsloopbaan als zelfstandige. De berekening ervan is tamelijk ingewikkeld. Er wordt gedeeltelijk rekening gehouden met uw beroepsinkomsten. Meer precieze gegevens over de pensioenbedragen vindt u als bijlage.

Is er een minimumpensioen?

De regeling voorziet ook in een minimumpensioen. Hiervoor moet u evenwel een loopbaan bewijzen van minstens 2/3 van een volledige loopbaan hetzij als zelfstandige hetzij als zelfstandige en werknemer, in België en het buitenland.

Vervroegd pensioen mogelijk?

Zowel mannen als vrouwen kunnen in principe vóór de normale pensioenleeftijd van 65 jaar een rustpensioen genieten. Daartoe moet echter aan bepaalde voorwaarden voldaan zijn inzake minimumleeftijd en minimumloopbaan. Die voorwaarden variëren afhankelijk van het moment waarop het pensioen daadwerkelijk en voor de eerste keer ingaat.

De minimumleeftijd voor het vervroegd pensioen die in 2012 60 jaar bedroeg, werd met zes maanden opgetrokken in 2013. Daar komen jaarlijks zes maanden bij tot de leeftijd van 63 jaar wanneer het pensioen daadwerkelijk en voor de eerste keer ingaat vanaf 18 februari 2018.

Ook de voorwaarde van de minimumloopbaan varieert naargelang het moment waarop het pensioen daadwerkelijk en voor de eerste keer ingaat. Zo was de minimumloopbaan in 2012 35 jaar. Dit zal geleidelijk opgetrokken worden naar 42 jaar als het pensioen daadwerkelijk en voor de eerste keer ingaat vanaf 1 februari 2019.

Op deze voorwaarden bestaan er afwijkingen (onder meer bij een lange loopbaan) en overgangsmatregelen.

Sinds 1 januari 2014 wordt het pensioenbedrag niet meer verminderd bij vervroegd pensioen.

Meer info in onze speciale pensioenbrochure.

Het overlevingspensioen

Het overlevingspensioen is het pensioenvoordeel dat na het overlijden van de zelfstandige wordt uitgekeerd.

Voor wie?

De echtgenoot die overleeft, heeft recht op een overlevingspensioen. Dit geldt niet voor wie uit de echt gescheiden is.

Voorwaarden?

- U was minstens een jaar gehuwd met de overledene of u was minder dan een jaar gehuwd met de overledene maar hebt eerder wettelijk samengewoond waarbij de gezamenlijke en onafgebroken duur van het huwelijk en van de wettelijke samenwoning minstens één jaar bedraagt (tenzij er een kind ten laste is, in geval van een ongeval en in een aantal andere gevallen).
- U bent tussen 45 en 55 jaar, volgens het ogenblik waarop het overlijden van de zelfstandige of van de helper zich voordoet. Indien u niet aan deze voorwaarde voldoet, kunt u misschien aanspraak maken op een tussenoplossing (overgangsuitkering).
- U mag niet van de erfenis van de overleden persoon uitgesloten zijn vanwege misdrijven gepleegd ten aanzien van hem of haar.

Bedrag?

Het bedrag is afhankelijk van de beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot.

Er is ook een minimumpensioen voorzien (zie bijlage).

Het pensioen van de uit echt gescheiden echtgenoot

In geval van echtscheiding, kan de gewezen echtgenoot zich eveneens een pensioen laten toekennen.

Dit pensioen wordt berekend in functie van de bewezen beroepsactiviteit die de gewezen echtgenoot als zelfstandige heeft uitgeoefend tijdens het huwelijk.

Meer info over de gevolgen van een echtscheiding in onze speciale brochure.

Het pensioen van feitelijk of van tafel en bed gescheiden echtgenoten

In deze gevallen kan men aan de gescheiden partner een deel van het pensioen van zijn echtgenoot uitkeren.

Uitbetaling van het pensioen

Om het pensioen te kunnen uitbetalen, moeten voorwaarden zijn vervuld inzake:

- aangifte, indien die verplicht is;
- beroepsactiviteit.

Voorwaarden?

Aangifte

U moet verplicht aangifte doen van uw activiteit of van het genot van sociale uitkeringen in de volgende gevallen:

- U moet vóór de eerste uitbetaling van uw pensioen aangifte doen van de uitoefening van de beroepsactiviteit of van het genot van sociale uitkeringen, bij voorkeur op een speciaal formulier (model 74).
- U moet voorafgaandelijk aangifte doen, bij voorkeur op een speciaal formulier (model 74), van de volgende situaties:
 - de uitoefening van een wetenschappelijke of artistieke activiteit;
 - de uitoefening van een mandaat, ambt of post in België of in het buitenland;
 - de uitoefening van een beroepsactiviteit in het buitenland;
 - het genot van sociale uitkeringen in het buitenland.

Voorafgaandelijk aangeven betekent dat de aangifte moet gebeuren vóór het begin van de activiteit of van het genot van sociale uitkeringen, en uiterlijk binnen de 30 dagen die erop volgen.

Beroepsactiviteit

Om de uitbetaling van het pensioen te krijgen, moet u ofwel:

- elke beroepsactiviteit stopzetten;
- een beroepsactiviteit voortzetten zonder beperking van inkomsten, op voorwaarde dat u ofwel 65 jaar bent en een rustpensioen geniet, ofwel jonger bent dan 65 en op de ingangsdatum van uw eerste rustpensioen een loopbaan van minstens 45 kalenderjaren hebt bewezen, ofwel een overgangsuitkering geniet;
- een beroepsactiviteit voortzetten met beperking van uw inkomsten tot bepaalde jaarlijks geïndexeerde plafonds, in de andere gevallen. De plafonds verschillen naargelang de activiteit wordt uitgeoefend als zelfstandige of als werknemer en naargelang u al dan niet de pensioenleeftijd hebt bereikt. Ze worden opgetrokken indien u kinderen ten laste hebt op 1 januari van het beschouwde jaar. Indien u uitsluitend een overlevingspensioen geniet en jonger bent dan 65 jaar, mag u meer verdienen.

Sancties

De voorwaarde betreffende de beperking van de inkomsten moet strikt worden nageleefd. Er zijn immers sancties voorzien wanneer dat niet het geval is.

- De betaling van het pensioen wordt geschorst zolang u de verplichting m.b.t. de voorafgaandelijke verklaring van de beroepsactiviteit niet bent nagekomen, indien die vereist is.
- Indien het beroepsinkomen de toegelaten bedragen overschrijdt, wordt de uitbetaling van het pensioen voor het betrokken kalenderjaar geschorst pro rata van het percentage van overschrijding van het toegelaten bedrag (van toepassing sinds 2015).

U werkt verder als zelfstandige

Hiervoor komen de nettoberoepsinkomsten van het betrokken jaar in aanmerking, d.w.z.

de brutoberoepsinkomsten verminderd met de beroepslasten en eventueel de beroepsverliezen.

Meer precieze gegevens over de grenzen vindt u als bijlage.

U werkt verder als werknemer

Wanneer u werkt als werknemer in de openbare of de privé-sector, of een mandaat, ambt of post uitoefent, mag uw bruto-inkomen (d.w.z. loon, vakantiegeld, eindejaarspremie, ...) bepaalde grenzen niet overschrijden.

De vereisten inzake aangifte van activiteit in de regeling van de werknemers zijn gelijkaardig aan die welke van kracht zijn in de regeling van de zelfstandigen.

De aangifte aan de Federale Pensioendienst (FPD) is geldig ten aanzien van het RSVZ en omgekeerd.

U bent wetenschapper of artiest

U mag zich verder toeleggen op wetenschappelijk werk of bezig zijn als kunstenaar (schepper of uitvoerder van artistieke werken) ongeacht de inkomsten die u erdoor geniet. Uw artistieke of wetenschappelijke activiteit mag geen invloed hebben op de arbeidsmarkt en u mag geen handelaar zijn.

Meer info over pensioenen in onze speciale pensioenbrochure.

Het aanvullend pensioen

U kan ervoor zorgen dat u, naast uw wettelijk pensioen, later ook nog recht hebt op een vrij aanvullend pensioen (VAP). Veel zelfstandigen vinden hun wettelijk pensioen immers te laag.

U moet dit VAP tijdens uw actieve loopbaan zelf opbouwen. Dat kan slechts, wanneer u voor uw

wettelijk pensioen (het verplichte sociaal statuut) de bijdragen betaalt voor een hoofdberoep.

Voor het VAP stort u uw bijdragen aan een aanvullende pensioenverzekeraar van uw keuze.

Er zijn 2 soorten pensioenovereenkomsten: de gewone en de sociale pensioenovereenkomst. Ze verschillen op fiscaal en sociaal vlak. Voor de rest gelden voor beide overeenkomsten dezelfde voorwaarden. Aan u de keuze.

Bij pensionering ontvangt u het gespaarde bedrag samen met de opbrengst ervan.

De nodige formulieren voor het wettelijk pensioen vindt u bij het gemeentebestuur, het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen of de Federale Pensioendienst. Daar kunt u ook terecht voor meer informatie.

Overbruggingsrecht

Voor wie?

- gefailleerde zelfstandigen en de zaakvoerders, bestuurders en werkende vennoten van een handelsvennootschap die failliet werd verklaard
- zelfstandigen, helpers en meewerkende echtgenoten die niet in staat zijn om hun schulden te vereffenen wegens kennelijk onvermogen en voor wie een collectieve schuldenregeling geldt
- zelfstandigen, helpers en meewerkende echtgenoten die omwille van een natuurramp, brand, vernieling of allergie ongewild hun activiteit tijdelijk of definitief moeten onderbreken (d.i. gedwongen onderbreking)

- zelfstandigen, helpers en meewerkende echtgenoten die zich in economische moeilijkheden bevinden en elke zelfstandige activiteit officieel stopzetten. Enkel de volgende situaties komen in aanmerking:
 - van het OCMW een leefloon krijgen
 - in de voorbije twaalf maanden van de Commissie voor vrijstelling van bijdragen een vrijstelling van sociale bijdragen hebben gekregen
 - tijdens het jaar van de stopzetting en het voorgaande jaar een inkomen hebben dat lager is dan het minimuminkomen voor zelfstandigen in hoofdberoep

Voorwaarden

- in België zijn hoofdverblijfplaats hebben
- verzekeringsplichtig zijn geweest in het kader van het sociaal statuut van de zelfstandigen in de loop van het kwartaal van het vonnis van faillietverklaring (in geval van faillissement), van het begin van de onderbreking (in geval van gedwongen onderbreking) of van de stopzetting (bij collectieve schuldenregeling of economische moeilijkheden), en gedurende de drie hieraan voorafgaande kwartalen
- in de voorafgaande periode de bijdragen als hoofdberoep verschuldigd geweest zijn
- in het tijdvak van zestien kwartalen, voorafgaand aan het kwartaal dat volgt op het vonnis van faillietverklaring, de onderbreking of de stopzetting, gedurende minstens vier kwartalen effectief bijdragen betaald hebben
- geen beroepsbezigheid uitoefenen
- geen vervangingsinkomen krijgen
- Enkel bij stopzetting om economische redenen in de situatie van een laag inkomen (dus niet in geval van leefloon of een vrijstelling van bijdragen) als je zaakvoerder, bestuurder of werkend vennoot van een vennootschap bent: er is op het ogenblik van de stopzetting een procedure tot ontbinding en vereffening van de betrokken

vennootschap(pen) gestart en de vermogensvoordelen die je daardoor geniet mogen niet hoger zijn dan 26.592,50 euro.

Voordelen

- het behoud van de rechten op geneeskundige verzorging en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen gedurende maximaal 4 kwartalen zonder dat er bijdragen moeten betaald worden
- een maandelijkse uitkering gedurende ten hoogste twaalf maanden (de juiste bedragen kunt u vinden in de tabel als bijlage)

Daarbovenop wordt de maximale duur van het overbruggingsrecht in geval van economische moeilijkheden verbonden aan de lengte van uw loopbaan als zelfstandige.

U kunt meerdere keren een beroep doen op het overbruggingsrecht, op voorwaarde dat de totale duur tijdens de volledige beroepsloopbaan niet langer is dan 12 maanden.

Voor de aanvraag en meer informatie kunt u terecht bij uw socialeverzekeringsfonds.

Contact

Socialeverzekeringsfondsen voor zelfstandigen

- **GROUP S**
Ursulinenstraat 2 • 1000 Brussel
T +32 2 555 15 20 • F +32 2 555 15 45
infosvk@groups.be
- **XERIUS**
Brouwersvliet 4 • 2000 Antwerpen
T +32 78 15 00 15 • F +32 78 15 54 25
info@xerius.be
- **ZENITO**
Willebroekkaai 37 • 1000 Brussel
T +32 2 212 22 30
sociaalverzekeringsfonds@zenito.be
- **PARTENA**
Kartuizersstraat 45 • 1000 Brussel
Postadres :
Partena Compass - PB 21000 - 1000 Brussel
T +32 2 549 73 00 • F +32 2 223 73 79
mkt.svz@start.partena.be
- **ACERTA**
Buro & Design Center
Heizel Esplanade PB 65 • 1020 Brussel
T +32 16 24 52 28
zelfstandigen.vlaamsbrabant@acerta.be
- **SECUREX INTEGRITY**
Tervurenlaan 43 • 1040 Brussel
Postadres: PB 10.600 - 1040 Brussel
T +32 2 729 92 11 • F +32 2 729 92 20
brussel@securex.be
- **INCOZINA**
Torhoutsesteenweg 384 • 8200 Brugge
T +32 50 40 65 65 • F +32 50 40 65 99
info@incozina.be
- **MULTIPEN**
Zeutestraat 2B • 2800 Mechelen
T +32 15 45 12 60 • F +32 15 45 12 68
info@multipen.be
- **STEUNT ELKANDER**
Kolonel Bourgstraat 113 • 1140 Brussel
T +32 2 743 05 10 • F +32 2 734 04 79
svk@steuntelkander.be
- **UCM**
Chaussée de Marche 637 (Nationale 4) •
5100 Namur (Wierde)
Postadres: B.P. 38 - 5100 Namur (Jambes)
T +32 81 32 06 11 • F +32 81 30 74 09
cas@ucm.be
- **NATIONALE HULPKAS VOOR DE SOCIALE VERZEKERINGEN DER ZELFSTANDIGEN**
Willebroekkaai 35 • 1000 Brussel
T +32 2 546 45 22 • F +32 2 513 04 13
mailcnh@rsvz-inasti.fgov.be

De diensten van de Nationale Hulpkas zijn gedecentraliseerd en werken in ieder gewestelijk kantoor van het RSVZ.

Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ)

Centraal bestuur

Willebroekkaai 35 • 1000 Brussel

T +32 2 546 42 11

F +32 2 511 21 53

info@rsvz-inasti.fgov.be

Gewestelijke kantoren

- **ANTWERPEN**
Oudaan 8-10 • 2000 Antwerpen
T +32 3 224 46 11
F +32 3 224 46 99
- **BRUSSEL-HOOFDSTAD**
Willebroekkaai 35 • 1000 Brussel
T +32 2 546 42 11
F +32 2 513 02 95
- **HENEGOUWEN**
Rue de la Halle 1 • 7000 Mons
T +32 65 37 54 11
F +32 65 37 54 99
- **LIMBURG**
Leopoldplein 16 bus 5 • 3500 Hasselt
T +32 11 85 48 11
F +32 11 85 48 99
- **LUIK**
Rue des Guillemins 113 • 4000 Liège
T +32 4 241 50 11
F +32 4 241 50 99
- **LUXEMBURG**
Rue Jarlicyn 5 • 6800 Libramont
T +32 61 29 52 11
F +32 61 29 52 99
- **MALMEDY**
Place du Châtelet 6 • 4960 Malmedy
T +32 80 79 41 11
F +32 80 79 41 49
- **NAMEN**
Rue Godefroid 35 • 5000 Namur
T +32 81 42 51 11
F +32 81 42 51 99
- **OOST-VLAANDEREN**
Koningin Fabiolalaan 116 • 9000 Gent
T +32 9 379 49 11
F +32 9 379 49 99
- **VLAAMS-BRABANT**
Vaartstraat 54 • 3000 Leuven
T +32 16 31 47 11
F +32 16 31 47 99
- **WAALS-BRABANT**
Chaussée de Bruxelles 49 • 1300 Wavre
T +32 10 68 55 11
F +32 10 68 55 99
- **WEST-VLAANDEREN**
Abdijbekepark 2 • 8200 Brugge
T +32 50 30 53 11
F +32 50 30 53 99

1765

Voor meer informatie over uw pensioen: bel gratis naar 1765 of +32 78 15 1765 vanuit het buitenland. Elke werkdag van 9 tot 12 uur en van 13 tot 17 uur (op vrijdag tot 16 uur).

MyPension

Raadpleeg uw pensioendossier op www.mypension.be

Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid

Directie-generaal Zelfstandigen

Administratief Centrum Kruidtuin – Finance Tower
Kruidtuinlaan 50, bus 120 • 1000 Brussel
T +32 2 528 64 50

Commissie voor vrijstelling van bijdragen

Administratief Centrum Kruidtuin - Finance Tower
Kruidtuinlaan 50, bus 121 • 1000 Brussel
T +32 2 528 65 12 en +32 2 528 65 15

Federale Pensioendienst

Zuidertoren • 1060 Brussel
Gratis nummer : 1765 of vanuit het buitenland : +32 78 15 1765

FAMIFED, Federaal agentschap voor de kinderbijslag

Trierstraat 70 • 1000 Brussel
Gratis nummer : T +32 800 94 434

Bijlage : Uitkeringen

Gezinsbijslag

Bezoek de website van FAMIFED (www.famifed.be) voor de bedragen van de gezinsbijslag.

Uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid

Uitkeringsverzekering	Dagvergoeding		
	Na 1 maand	Na 12 maanden	
		Zonder gelijkstelling	Met gelijkstelling
	EUR	EUR	EUR
Met gezinslast	58,27	58,27	58,27
Alleenstaand	46,63	46,63	46,63
Samenwonend	35,76	35,76	39,98

Hulp van derden	Dagvergoeding na 3 maanden
	20,81 EUR

Inhaalpremie : 216,50 EUR

Vanaf 2011 wordt in mei jaarlijks een inhaalpremie betaald aan invalide zelfstandigen die op 31 december van het jaar dat voorafgaat aan dat van de toekenning, minstens 1 jaar arbeidsongeschikt waren.

Moederschapsuitkering	Per week
Volledige moederschapsrust	475,41 EUR
Halftijdse moederschapsrust	237,71 EUR

De betaling is gespreid in geval van gespreide opname van de facultatieve nabevallingsrust.

Alternatieve hulp

Adoptie-uitkering	Per week
	475,41 EUR

Het bedrag wordt in een keer uitbetaald.

Uitkering overbruggingsrecht

	Maandelijks
Zonder gezinslast	1.212,43 EUR
Met gezinslast	1.515,07 EUR

Uitkering mantelzorg

	Maandelijks
Volledige onderbreking	1.212,43 EUR
Gedeeltelijke onderbreking	606,22 EUR

Rust- en overlevingspensioenen

1. Gezin	
minimumpensioen (volledige loopbaan)	18.180,79 EUR
minimumpensioen (onvolledige loopbaan)	18.179,54 EUR
2. Overlevende echtgenoot	
minimumpensioen (volledige loopbaan)	14.354,79 EUR
minimumpensioen (onvolledige loopbaan)	14.353,79 EUR
minimumovergangsuitkering	14.255,00 EUR
3. Alleenstaande	
minimumpensioen (volledige loopbaan)	14.549,21 EUR
minimumpensioen (onvolledige loopbaan)	14.548,22 EUR
4. Uit de echt gescheiden echtgenoot	

Toegelaten beroepsinkomen in hoofde van gepensioneerden

Grens ^{1 2}

Aard van de uitgeoefende bezigheid	Rustpensioen of Rust- en overlevingspensioen			
	jonger dan pensioenleeftijd ³		ouder dan pensioenleeftijd ⁴	
	zonder kind ten laste	met kind ten laste	zonder kind ten laste	met kind ten laste
	EUR	EUR	EUR	EUR
a. Werknemer (incl. mandaat, ambt, post) - bruto	7.856,00	11.784,00	22.690,00	27.600,00
b. Zelfstandige - netto	6.285,00	9.427,00	18.152,00	22.080,00
c. Werknemer + zelfstandige (gelijktijdig of achtereenvolgend) – 80% bruto + netto	6.285,00	9.427,00	18.152,00	22.080,00

Aard van de uitgeoefende bezigheid	Uitsluitend overlevingspensioen			
	voor 65 jaar		vanaf 65 jaar	
	zonder kind ten laste	met kind ten laste	zonder kind ten laste	met kind ten laste
	EUR	EUR	EUR	EUR
a. Werknemer (incl. mandaat, ambt, post) - bruto	18.291,00	22.864,00	22.690,00	27.600,00
b. Zelfstandige - netto	14.633,00	18.291,00	18.152,00	22.080,00
c. Werknemer + zelfstandige (gelijktijdig of achtereenvolgend) – 80% bruto + netto	14.633,00	18.291,00	18.152,00	22.080,00

- 1 Indien de beroepsinkomsten deze bedragen overschrijden, wordt de betaling van het pensioen voor het betrokken kalenderjaar geschorst naar rato van het percentage van overschrijding van deze bedragen.
- 2 Deze bedragen zijn jaarlijks geïndexeerd.
- 3 Vanaf het inkomstenjaar 2015 bestaat er geen inkomensgrens meer voor de gerechtigde op een rustpensioen vanaf 1 januari van het jaar waarin deze 65 jaar wordt, of voor de gerechtigde op een vervroegd rustpensioen vóór 1 januari van het jaar waarin deze 65 jaar wordt en die op de ingangsdatum van zijn eerste rustpensioen een persoonlijke beroepsloopbaan van minstens 45 kalenderjaren bewijst, ofwel uitsluitend in de regeling van de zelfstandigen, ofwel globaal in die regeling, in die van de werknemers, in die van de openbare sector en in iedere buitenlandse regeling waarop de Europese verordeningen betreffende de sociale zekerheid of een met België afgesloten overeenkomst betreffende de sociale zekerheid van toepassing is.
- 4 Enkel van toepassing op de echtgeno(o)t(e) van de gerechtigde op een rustpensioen aan het gezinsbedrag.

Deze tekst is uiteraard slechts een korte en eenvoudige samenvatting van de voornaamste bepalingen van het sociaal statuut der zelfstandigen.

Meer over dit onderwerp kunt u vinden in de volgende uitgaven

- Officiële coördinatie van de wetteksten en uitvoeringsbesluiten met betrekking tot het sociaal statuut van de zelfstandigen, Brussel, RSVZ, losbladig
- Commentaar op het sociaal statuut der zelfstandigen, Brussel, RSVZ, losbladig
- Het sociaal statuut der zelfstandigen, Brussel, RSVZ

en op onze website www.rsvz.be.

Verantwoordelijke uitgever

Anne Vanderstappen, administrateur-generaal

Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen

Willebroekkaai 35

1000 Brussel

T +32 2 546 42 11

F +32 2 511 21 53

info@rsvz-inasti.fgov.be

www.rsvz.be

D/2002/1683/9

Eindredactie september 2017

Editie 2017 (3de bijwerking)

De meest recente editie van deze brochure vindt u op: www.rsvz.be